

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీ N. తుకారాంజీ
క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు నెం. 1395/2019

ఉత్తర్వు:-

XVవ ప్రత్యేక మేజిస్ట్రేట్, హైదరాబాద్ లోని న్యాయస్థానంలో C.C.No.223/2018లోని CrI.M.P.No.679/2019లో 29.11.2019 తేదీన జారీ చేసిన ఉత్తర్వును సవాల్ చేస్తూ, ఈ క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు, దాఖలు చేయబడింది.

2. రివిజన్ పిటిషనర్ తరపున న్యాయవాది శ్రీమతి I. మాము వాణి మరియు ప్రతివాదులు నం.1 మరియు 2 తరపున న్యాయవాది శ్రీ అశోక్ రెడ్డి కనతాల తరపున ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న న్యాయవాది శ్రీ A.S. దీవాకర్ వాదనలను విన్నాను.

3. వివాదాస్పదమైన ఉత్తర్వులో, క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973 లోని సెక్షన్ 319 ప్రకారం, ప్రతివాది సంస్థకు చెందిన భాగస్వాముల్లో ఒకరిని నిందితుడిగా చేర్చేందుకు రివిజన్ పిటిషనర్ / ఫిర్యాదుదారు దాఖలు చేసిన దరఖాస్తును కొట్టివేశారు.

4. సంక్షిప్తంగా సంబంధిత వాస్తవాలు ఇలా ఉన్నాయి:-

రివిజన్ పిటిషనర్ / ఫిర్యాదుదారు మరియు ప్రతివాది నం.1 సంస్థల మధ్య జరిగిన లావాదేవీలో, వివాదాస్పదమైన చెక్ ను ప్రతివాది నం.1 జారీ చేయగా, దానిని బ్యాంకర్ తిరస్కరించారు. ఆ తరువాత రివిజన్ పిటిషనర్ నెగోషియబుల్ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్, 1881 (సంక్షిప్తంగా “NI చట్టం”) లోని సెక్షన్ 138 కింద చర్యలను ప్రారంభించారు. విచారణ అనంతరం, క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973 యొక్క సెక్షన్ 319 కింద ప్రతివాది నం.2ను నిందితుడిగా చేర్చాలనే ప్రార్థనతో ఒక పిటిషన్ దాఖలైంది. అయితే, బ్రయల్ కోర్టు తన ఉత్తర్వులో, చట్టపరమైన నోటీసు ప్రతివాది నం.1/సంస్థకు మాత్రమే జారీ చేయబడిందని, దాని భాగస్వాములకు వ్యక్తిగతంగా జారీ చేయలేదని, కేవలం ఒక వ్యక్తిని ‘కాజ్ టైటిల్’లో సూచించడం ద్వారా ఆయన్ని నిందితుడిగా పరిగణించడం సాధ్యపడదని పేర్కొంది, విచారణలో సాక్షులు ఇప్పటికే పరిశీలించబడినందున, ఈ దశలో కొత్త నిందితుడిని చేర్చడం న్యాయంగా నష్టం కలిగించగలదని, ఇది కేవలం మానవ తప్పిదంగా పేర్కొనలేమని స్పష్టంచేసి, దాఖలైన దరఖాస్తును తిరస్కరించింది. ఫలితంగా, ఈ రివిజన్ పిటిషన్ను ఫిర్యాదుదారు దాఖలు చేయాల్సి వచ్చింది.

5. ఈ క్రిమినల్ రివిజన్ కేసులో, రివిజన్ పిటిషనర్ తరపున న్యాయవాది వినిపించిన వాదన ప్రకారం, చెక్ సంస్థ ద్వారా జారీ చేయబడినందున, సంస్థను ప్రాతినిధ్యం వహించే మేనేజింగ్ పార్టనర్ను నిందితుడిగా పేర్కొని ఫిర్యాదు దాఖలు చేయబడిందని పేర్కొన్నారు. ముఖ్యంగా, ప్రతిపాదిత నిందితుడు సంస్థలో భాగస్వామి మాత్రమే కాకుండా, చెక్పై సంతకం చేసిన వ్యక్తుల్లో ఒకరైనందున, ఆయన్ను కూడా నిందితుడిగా చేర్చవలసిందిగా వాదించారు. అయితే, అపరాధవశాత్తు ఆయన్ను అభియుక్తుల జాబితాలో చేర్చలేకపోయామని తెలిపారు. ఇంకా వాదిస్తూ, ఆలస్యాన్ని తప్ప మరో అంశాల్లో ట్రయల్ కోర్టు చేసిన పరిశీలన సుప్రీంకోర్టు తీర్పుకృష్ణ టెక్స్ట్స్ అండ్ క్యాపిటల్ మార్కెట్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ILA A. అగర్వాల్ మరియు ఇతరుల¹లో ప్రకటించిన న్యాయసిద్ధాంతానికి వ్యతిరేకమని పేర్కొన్నారు. ముఖ్యంగా పేరాలు 16 నుండి 18 వరకు ప్రస్తావిస్తూ, సంస్థపై ఫిర్యాదు చేయబడినపుడు, దాని డైరెక్టర్లకు ప్రత్యేకంగా నోటీసులు ఇవ్వాలైన అవసరం లేదని, అటువంటి వైఫల్యం సంస్థ వ్యవహారాలను నిర్వహిస్తున్న డైరెక్టర్లపై అభియోగం నమోదు చేయడాన్ని ప్రభావితం చేయదని వాదించారు. కావున, జోక్యం చేసుకోవాల్సిందిగా ప్రార్థించారు.

6. ప్రతివాది నెం.2 తరపు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ, తనను నిందితుడిగా చేర్చాలన్న దరఖాస్తు విచారణ చివరి దశలో ఉందని, పిటిషనర్ వివరించిన జాప్యం పర్యవేక్షించబడిందని, ఈ దశలో ఇది ఆమోదయోగ్యం కాదని, ట్రయల్ కోర్టు సరిగ్గానే గమనించిందని వాదించారు. అంతేగాక, జుఘూ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ కరీం మరియు మరొకరు²కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును ఉదహరిస్తూ, Cr.P.C. సెక్షన్ 319 కింద దాఖలయ్యే దరఖాస్తును విచారణ దశలోనే సమర్పించాల్సినదని మరియు అది ట్రయల్ సందర్భంగా సమర్పించిన సాక్ష్యాల ఆధారంగా ఉండాలని వాదించారు. అందువల్ల, పర్యవేక్షణ యొక్క వివరణ సహాయం చేయదు, తద్వారా రివిజన్ పిటిషనర్ తన తప్పిదానికి బాధ్యత వహించాల్సి ఉంటుందని పేర్కొనా . అందువల్ల, వివాదాస్పద ఉత్తర్వు కొనసాగడానికి అర్హమైనది.

7. సమర్పించిన రికార్డులు మరియు న్యాయవాదు వినిపించిన వాదనలను నేను జాగ్రత్తగా పరిశీలించాను మరియు వాటికి తగిన ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చాను.

¹ (2015) 8 SCC 28

² 2023 LiveLaw (SC) 128

8. వివాదాస్పద దరఖాస్తుకు సంబంధించి, ప్రతివాది నం.1 సంస్థ చెక్ జారీ చేసిన విషయం, నిర్వాహక భాగస్వామిభాగస్వామి హోదా, మరియు ప్రతివాది నం.2 సంస్థలో భాగస్వామిగా ఉన్న విషయం వివాదాస్పదంగా లేవు. అయినప్పటికీ, ఈ దరఖాస్తును విచారణ దశలోనే దాఖలు చేయబడింది.

9. ఏది ఏమైనప్పటికీ, నిర్వాహక భాగస్వామి మరియు ప్రతివాది నం.2 కార్యనిర్వాహక భాగస్వామిగా వివాదాస్పదమైన చెక్పై సంతకం చేసినట్లు స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. సంస్థను ప్రతినిధిగా చూపిస్తూ నిర్వాహక భాగస్వామిని నిందితుడిగా పేర్కొన్నారు, అయితే, ప్రతివాది నం.2/ కార్యనిర్వాహక భాగస్వామిని ఫిర్యాదులో చేర్చలేదు. సంతకం ప్రాథమికంగా ప్రతివాది నం.2 పాత్రను మరియు సంస్థ వ్యవహారాల్లో అతని చురుకైన ప్రమేయాన్ని సూచిస్తుంది, కాబట్టి అతన్ని ఫిర్యాదులో నిందితుడిగా చేర్చవలసిన అవసరం ఉంది.

10. ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రతివాది నం.2కు చట్టపరమైన నోటీసు జారీ చేయకపోవడాన్ని ఈ పిటిషన్ ను తిరస్కరించడానికి ప్రధాన కారణంగా పరిగణించారు. అయితే, **క్యూజ్ టెక్స్ పోర్ట్** (పైన పేర్కొన్న) కేసులో, ఒక కంపెనీ డైరెక్టర్లకు వ్యక్తిగతంగా నోటీసు అందించవలసిన అవసరాన్ని పరిశీలించిన సందర్భం వచ్చింది. పేరా నం.18లో ఈ విషయం గురించి కింది విధంగా పేర్కొన్నారు:

“... మా అభిప్రాయం ప్రకారం, చట్టంలోని సెక్షన్ 138 ప్రకారం, ప్రశ్నార్థకమైన కంపెనీ డైరెక్టర్లకు కూడా చట్టంలోని సెక్షన్ 138 కింద వ్యక్తిగత నోటీసులు జారీ చేయాలనే ఆవశ్యకతను లేదా పరిధిని అంగీకరించదు. కంపెనీ వ్యవహారాలకు బాధ్యత వహించే మరియు కంపెనీ వ్యవహారాలకు బాధ్యత వహించే అటువంటి డైరెక్టర్లు సెక్షన్ 138 కింద కంపెనీ ద్వారా నోటీసు అందుకున్న విషయం గురించి తెలుసుకుంటారు. కాబట్టి, సాహిత్య నిర్మాణంపై గానీ, పరిపూర్ణ నిర్మాణంపై గానీ అటువంటి ఆవశ్యకతను చట్టంలోని సెక్షన్ 138లో చదవలేం, చదవాల్సిన అవసరం లేదు.”

11. అందువల్ల, పైన పేర్కొన్న స్పష్టీకరణ మరియు N.I. చట్టంలోని సెక్షన్ 141 యొక్క వివరణ (a) మరియు (b) దృష్ట్యా, సంస్థ కార్పొరేట్ అంటే మరియు దానిని కలిగి ఉంటుంది, డైరెక్టర్లు/భాగస్వామికి నోటీసును అందించకపోవడం, కంపెనీ/సంస్థకు చట్టబద్ధమైన నోటీసును అందించినప్పుడు దాని డైరెక్టర్లు/భాగస్వాములకు నోటీసును అందించడం తగినంతగా

పరిగణించాలి. అందువల్ల ఈ విషయంలో రివిజన్ పిటిషనర్ దరఖాస్తును తిరస్కరించడం సమంజసం కాదు.

12. మరో అంశం ఏమిటంటే, దరఖాస్తు దాఖలు చేయడంలో ఆలస్యం. Cr.P.C. సెక్షన్ 319 ప్రకారం దరఖాస్తును స్వీకరించడానికి ఎటువంటి కాలపరిమితి లేదా దశను పరిగణించదు. అంతేకాకుండా, ఏ వ్యక్తినైనా నిందితుడిగా చేర్చడంపై కోర్టు తీసుకోవలసిన చర్యలు మరియు సబ్-సెక్షన్ (4)లో లో ప్రతిపాదించిన విధానం ప్రతిపాదిత నిందితుడిగా ఉన్న ప్రతివాది నెం.2 ప్రయోజనాలను పరిరక్షిస్తుందని ఈ నిబంధన స్పష్టం చేసింది. అన్నింటికంటే మించి, సంస్థ యొక్క కార్యనిర్వాహక భాగస్వామి మరియు చెక్కుపై సంతకం చేసిన వ్యక్తిగా రికార్డులో ఉన్న విషయం స్పష్టంగా ఉన్నప్పుడు, సిద్ధాంతపరంగా, ఫిర్యాదులో కారణం ప్రతివాది నం. 2 కి వ్యతిరేకంగా సమానంగా ఉంది మరియు గణనీయమైన న్యాయం కోసం ఆలస్యంతో దరఖాస్తును దాఖలు చేయడంలో రివిజన్ పిటిషనర్ వైపు నుండి ఎటువంటి దురుద్దేశాలు లేనప్పుడు, ఏదైనా ఉంటే ఆలస్యం అడ్డూరాకూడదు.

13. పైన పేర్కొన్న దాని కోసం, రివిజన్ పిటిషనర్ దరఖాస్తు సానుకూల పరిశీలనకు అర్హమైనప్పటికీ, అధికార పరిధిని వినియోగించడంలో చట్టపరమైన స్థితిని సరిగ్గా అభినందించడంలో నేర్చుకున్న మేజిస్ట్రేట్ విఫలమయ్యారని నిర్ధారించబడుతుంది.

14. ఫలితంగా, రివిజన్ పిటిషన్ అనుమతించబడింది మరియు XV సెషల్ మెజిస్ట్రేట్, హైదరాబాద్ కోర్టులో C.C.No.223/2018లో 29.11.2019 తేదీన జారీ చేయబడిన ఉత్తర్వును రద్దు చేయబడింది మరియు ఫిర్యాదు, కేసులో ప్రతివాది నం.2/ప్రతిపాదిత నిందితుడిని నం.2గా చేర్చబడతారు.

దీనికి కొనసాగింపుగా, పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు, ఏవైనా ఉంటే, అవి ముగించివేయబడతాయి.

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీ N. తుకారాంజీ
